

ФАКТОРИ ПЛИВУ НА ПРОЦЕСИ ДИФУЗІЇ ТА КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА ПРОЦЕССЫ ДИФФУЗИИ И КОММЕРЦИАЛИЗАЦИИ ИННОВАЦИЙ В УКРАИНЕ

FACTORS OF INFLUENCE ON PROCESSES OF DIFFUSION AND COMMERCIALIZATION OF INNOVATIONS IN UKRAINE

Анотація. Розглянуто питання сутності процесів дифузії та комерціалізації інновацій. Досліджено фактори впливу на здійснення кожного процесу та наведено статистику інноваційності українських компаній за рейтингом інноваційності.

Аннотация. Рассмотрен вопрос сути процессов диффузии и коммерциализации инноваций. Исследованы факторы влияния на осуществление каждого процесса и приведена статистика инновационности украинских компаний по рейтингу инновационности.

Abstract. Identified the essence of the processes of diffusion and commercialization of innovations; investigated factors impact on each process and showed innovation statistics of Ukrainian companies in innovation rating.

Сьогодні питання необхідності впровадження інновацій підприємствами тієї чи іншої галузі є риторичним. Багато з вітчизняних організацій знаходяться в стані застою, стагнації в питанні інноваційного розвитку, що знаходить своє відображення як і в успішності, конкурентоспроможності таких компаній, так і в макроекономічних показниках – рівні інвестиційної привабливості, бізнес-активності, конкурентних позиціях товарів та послуг вітчизняного виробництва відносно зарубіжних виробників. Таким чином, питання важливості інноваційного розвитку українських підприємств на сьогодні лишається актуальним та підлягає дослідженням як на мікро-, так і на макrorівнях.

Виходячи із проблематики даного питання, постають наступні завдання до вирішення: визначення сутності дифузії та комерціалізації інновацій; дослідження умов здійснення даних процесів у розрізі реалій актуального бізнес-клімату в країні; виокремлення основних факторів (внутрішніх та зовнішніх) та проблем, які чинять вплив на інноваційний розвиток підприємств.

У своїй теорії «дифузії інновацій» Е. Роджерс визначив даний процес як поширення нових ідей та технологій [1]. Й. Шумпетер, який ввів даний термін, визначає дифузію інновацій, як процес поширення, проникнення у різні області економіки технологічних, організаційних та інших інновацій [6]. У тлумачному словнику «Інноваційна діяльність» даний термін визначається як поширення вже здійсненої інновації до інших організацій, сфер, регіонів, в інших фінансово-економічних умовах [5]. Таким чином, в основі поняття «дифузія інновацій» лежить саме поширення її, використання іншими підприємствами, галузями тощо.

І свою чергу комерціалізація інновації відображає втілення інновації з проекту або ж розробки у реально існуючий продукт на ринку. Так, І. Ю. Євгахова, О. О. Краснікова, В.В. Тітов [3, 4] наголошують на важливому аспекті, а конкретно на тому, що комерціалізація передбачає виведення на ринок інноваційного продукту чи послуги саме із ціллю отримання комерційної вигоди – тобто прибутку.

Таким чином, зрозуміло, що поняття дифузії та комерціалізації інновацій мають різну сутність. Основна та, певно, ключова відмінність цих процесів полягає у тому, що комерціалізація, як правило, стосується нової розробки, а дифузія передбачає поширення вже існуючої чи функціонуючої інновації на ринку чи в галузі. Хоча, звісно, комерціалізація інноваційного продукту може відбуватися і як результат дифузії, так і самостійно – коли розробка відбувається вперше та не була використана раніше будь-якими організаціями у будь-яких сферах.

Незважаючи на відмінність даних понять, для них можна виділити дві групи факторів впливу на їх протікання. Ці фактори наведені у таблиці 1.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕСИ ДИФУЗІЇ ТА КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ

Процес	Внутрішні фактори	Зовнішні фактори
Дифузія інновацій	Рівень технічного та технологічного забезпечення організації	Рівень розвитку інноваційного потенціалу країни
	Рівень фінансової та матеріальної забезпеченості організації	Державне стимулювання та підтримка інноваційного розвитку вітчизняних компаній
	Забезпеченість висококваліфікованим персоналом	Науковий потенціал країни, стимулювання наукової діяльності
	Актуальний рівень «інноваційності» підприємства	Інвестиційна привабливість Рівень бізнес-активності в країні
Комерціалізація інновацій	Наявність фінансових та матеріальних ресурсів для комерціалізації інновації	Неготовність ринку до сприйняття інновації
	Наявність персоналу для забезпечення комерціалізації	Присутність/відсутність латентного попиту на інновацію
	Наявність наукового персоналу для здійснення розробок	Сприяння держави інноваційному розвитку компаній
	Рівень автоматизації та розвиненості бізнес-процесів	Наявність аналогів/схожих розробок
	Актуальна позиція організації в конкурентному середовищі	Рівень конкуренції в галузі

Як видно, фактори впливу на обидва процеси є схожими, оскільки залежать як від розвитку внутрішньої інфраструктури підприємства – від технічних характеристик, до його конкурентоспроможності, – так і від зовнішніх умов функціонування організації, а саме сприянню з боку держави інноваційному розвитку підприємств, створення сприятливого клімату та умов для роботи компаній та формування справді інвестиційної привабливості країни в цілому.

2016 року в Україні був вперше складений рейтинг інноваційності компаній, що оприлюднив журнал Forbes. Даний рейтинг був складений на основі експертних оцінок представників науково-освітніх закладів та компаній, які займаються аналізом ринку та володіють інформацією щодо стану інноваційної сфери в країні. Таким чином, до рейтингу увійшли 20 компаній, які відповідали таким критеріям, як унікальність продукції компанії, рівень інноваційності її виробництва; унікальність бізнес-процесів компанії, які забезпечують реалізацію продукції, а саме інтеграція маркетингових та управлінських інновацій; глобальність інновації; які конкурентні переваги та позиції на ринку забезпечує інновація компанії; чи викликає інновація попит у конкурентів; внесок компанії в розвиток своїх флагманських інновацій. Рейтинг був очолений банком, це єдиний представник сфери фінансів. Дві компанії представили сферу машинобудування, три компанії зі сфери енергетики, ще дві організації представили ритейл та e-commerce, також у переліку опинилися представники галузі фармацевтики, нових технологій, вантажних перевезень. Лідером за кількістю представлених компаній виявилася сфера АПК [2]. Такі результати свідчать про те, що вітчизняні компанії набирають обертів у своєму інноваційному розвитку, проте для макроекономічних результатів необхідно, аби відбувалися процеси комерціалізації та дифузії цих інноваційних продуктів, технологій та послуг.

Таким чином, фактори, які впливають на такі процеси, як дифузія інновацій та їх комерціалізація, можуть бути як внутрішні – котрі характеризують ступінь готовності компанії до прийняття й реалізації інновації, так і зовнішні – що створюють сприятливий клімат для протікання цих процесів.

Література

1. Victor Yocco (2015). How To Have Users Spread Your Innovation Like Wildfire. [E-Reader Version]. Retrieved from: <https://www.smashingmagazine.com/2015/01/how-to-have-users-spread-your-innovation-like-wildfire/>

2. Врятувати майбутнє: перший рейтинг інноваційних компаній України [Електронний ресурс] // Forbes. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1416757-vryatuvati-majbutne-pershij-rejting-innovacijnih-kompanij-ukrayini#20>

3. Євгахова І.Ю. Інноваційний менеджмент. Шпаргалка / Євгахова І.Ю., Краснікова О.О. – Москва: Окей-книга, 2009. – 84 с.

4. Тумов В.В. Трансфер технологій: учебное пособие. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.innovbusiness.ru/content/document_r_EC7F75A5-70D7-4421-84C1-1E6B08ACA8AD.html.

5. Толковый словарь «Инновационная деятельность» [Електронний ресурс] // Новосибирск: Сибирское научное издательство. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: http://innovative-activities.academic.ru/103/%D0%94%D0%B8%D1%84%D1%84%D1%83%D0%B7%D0%B8%D1%8F_%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B9

6. Словарь Лопатникова [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://lopatnikov.pro/slovar/d/diffuziya-innovacij>

УДК 330.341.1

Берсуцька Світлана Яківна
к.е.н., доцент, перший проректор,
ПВНЗ «Донецький університет економіки та права»,
donuer_svb@ukr.net

ВЕНЧУРНИЙ КАПІТАЛ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

ВЕНЧУРНЫЙ КАПИТАЛ КАК ИСТОЧНИК ФИНАНСИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ

VENTURE CAPITAL AS SOURCING OF INNOVATIVE ENTERPRISE IS IN UKRAINE

Анотація. У статті визначено роль венчурного фінансування в умовах трансформації української економіки. Розкрито сутність категорії «венчурний капітал» та визначено головну його функцію – підтримка малих інноваційних підприємств на початковому етапі їхньої діяльності. Визначено особливості розвитку національної венчурної інноваційної індустрії.

Аннотация. В статье определена роль венчурного финансирования в условиях трансформации украинской экономики. Раскрыта сущность категории «венчурный капитал» и определена главная его функция — поддержка малых инновационных предприятий на начальном этапе их деятельности. Определены особенности развития национальной венчурной инновационной индустрии.

Annotation. In the article the role of the venture financing is certain in the conditions of transformation of the Ukrainian economy. Essence of category is exposed «venture capital» and his main function is certain is support of small innovative enterprises on the initial stage of their activity. The features of development of national venture innovative industry are certain.

В сучасних умовах пріоритетним напрямком розвитку української економіки є активізація інноваційних процесів. Формування та ефективне функціонування національної інноваційної системи вимагає певних інвестицій, серед яких важлива роль приділяється венчурному фінансуванню. Венчурний капітал — ризиковий капітал, який використовується для здійснення прямих приватних інвестицій, що надаються зовнішніми інвесторами для фінансування нових, зростаючих фірм, які працюють у сфері наукомістких високотехнологічних виробництв; капітал, що перебуває в акціях і не котирується на фондовому ринку на всіх етапах становлення фірми. Венчурний капітал є найбільш пристосованим для інвестиційного забезпечення відтворення інновацій, сполучений з великим різноманіттям ризиків. Головною перевагою венчурного капіталу є те, що від об'єкту інвестицій не потрібно ніякої застави, а також йому не потрібно сплачувати інвесторові будь-які відсотки, як у випадку з банківським кредитом. Однією з найважливіших функцій венчурного капіталу є підтримка малих інноваційних підприємств на початковому етапі їхньої діяльності. Інноваційне підприємство визначається як підприємство будь-якої форми власності, у якого більше ніж 70% його продукції за звітний період — це інноваційні продукти [1].